

Artikutzako nagusi muturluzea

Ez gara Donostiaz ari... Artikutzaren lurjabeaz alegia; muturluze edo ur-sator izenez ezagutzen den animalia urtar txikia da bertako nagusia. Inguruko erreketako uraren kalitate onaren seinale, bera da ekosistemaren termometrorik zehatzena. Espezie preziatu bezain delikatu, oso baldintza jakinak behar ditu bizitzeko, eta hori erraztu asmoz Donostiako Udalak eta Nafarroako Gobernuak kudeaketa plana jarri dute martxan.

| ITSASO ZUBIRIA ETXEBERRIA |

ARTIKUTZAKO UR EKOSISTEMA hobetzeko, aipatu bi erakundeek zenbait puntu zehaztu berri dituzte. 1919tik Donostiaren esku dagoen lur eremu honetan Euskal Herriko altxor natural garrantzitsuenetakoa dago, baina kontserbazio lanak beharrezkoak dira horrela izaten jarrai dezan. Inguru aberatsa da zentzu askotan, eta ura du berezitasun nagusi; hortaz, puntu horri heldu nahi izan diote.

Añarbeko urtegia ondoan duela, lau erreka gurutzatzen dira Artikutzan, eta horien ur-emia ahalik eta naturalena izatea dute helburu, ekosistemak bere lekua berreskura dezan. 2014rako prestatutako lanen artean, gaur geldirik dauden hiru presa kentzeko asmoa du Donostiako Udalak, bere garaian ur horniketarako Herriko Etxeak berak erai-kiak. Halaber, kanal bat ere badago Artikutzan, zeinak ura kentzen baitio ibaiari, udan uretako habitatari kalte handiak eraginez. Ibaia non desbideratzen den oraindik justu ez badakite ere, hori detektatu eta kanala kenduz bide naturalera itzularaztea ere badute helburu. Donostiak lurjabe bezala dituen eskumenen barruan sartzan dira ekintza hauek, beti ere Goizuetako Udalarekin harremana mantenduz, bera baita herri bezala administrazio konpetentea, eta aurtengo urterako 23.000 euroko aurrekontua prestatu dute lan horietarako.

Bestalde, Nafarroako Gobernuaren esku geratzen diren gestio administratiboak daude. Ingurumenerako eta kontserbaziorako kudeaketa planak bideratzeko eskumena,

esaterako, berak du. Artikutzaren kasuan, gainera, betebeharrak dute horrelako egitasmoa prestatzea, 2004an Europak Garrantzizko Leku izendatu baitzuen zonaldea, Natura 2000 sarearen baitan. Proiektu horretan sartu eta zazpi urtera arteko epea ematen dute kudeaketa plana martxan jartzeko. 2011rako prest behar zuen, beraz. Donostiako azken udal gobernuak, Ingurumen zinegotzi Asier Jaka duela, kudeaketaren nondik norakoak galdegin zizkion Nafarroako Gobernuari. Eta tartean azpikontratutako enpresa bat zegoela eta baso ordenazio batean oinarritutako kudeaketa plana ikusirik, egitasmoa birbideratzeko asmoa aurkeztu zioten.

Aurreko udal gobernuak eduki dituzte lehenagotik gestio modeloak, baina ez kontserbazioari eta ingurumenari zuzenduak. Udal gobernuak pauso bat harago joan nahi izan du, dagoen natur aberastasuna babestuz.

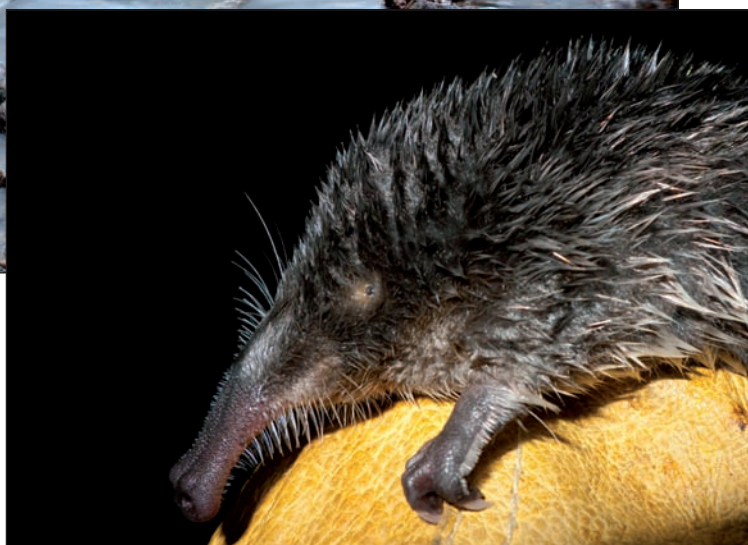
Artikutzaren kasua berezia da, gainera, normalean lurjabea baita horrelako planak mugatzen dituen (ingurumena zaintzeak esan nahi baitu bestelako ekintzarik, erai-kuntzarik adibidez, ez egitea). Oraingoan baina, Donostiako Udala bera izan da plana eskatu eta bultzatu duena.

Akordioa lortzeko, Donostiako Udalak "sedukzio" plan bat prestatu beharra zeukan, Nafarroako Gobernu bide horretara eraman nahi bazuen. Hori horrela, ingurumen ikerketan aditua den DESMA enpresak EHUREkin elkarlanean Artikutzako ur ekosistemaren azterketa burutu zuen hilabete batzuen buel-

Erreken ur-emia ahalik eta naturalena izan dadin eta ekosistemak bere lekua berreskura dezan, 2014rako prestatutako lanen artean hiru presa eta kanala kentzea dute helburu

Artikutzako ur ekosistemaren parte garrantzitsuenetakoa da muturluzea, bera bizi den bitartean sistema hidrikoa ondo mantentzen den seinale baita.

tan, eta Nafarroako Gobernuari bideratu zioten. Kudeaketa plana Natura 2000 sarearen irizpideen arabera egin zen. Azterketa iragan urtarrilean aurkeztu zuten donostiarrek, eta Artikutzarekin harremana duten herri eta enpresak gonbidatu zituzten (hala nola Goizueta, Oiartzun eta Errenterriko udalak, Gipuzkoako Diputazioa eta Añarbeko Urak), baita Nafarroako Gobernu ere. Horrela bada, ingurumenaren kontserbaziorako plan berria diseinatzen hasi dira zonaldean eskumena duten bi erakundeak.

Proposamena prest izanda, aipatutako udal, erakunde eta enpresekin parte-hartze prozesu bati hasiera emango diote, puntu puntu plana guztien artean definitu ondoren, foru dekretu bidez onartu ahal izateko. Behin egitasmoa onartuta, Artikutza Kontserbazio Bereziko Eremu izatera pasako da.

Baina itxaron, plan guzti horren barruan non kokatzen da muturluze txikia? Bada *Galemys pyrenaicus*-arentzat kontserbazio plan berezia egiteko eskatu dio Gipuzkoako hiri-buruak gobernu nafarrari. Oso espezie berezia da, eta Artikutzako ur ekosistemaren

parte garrantzitsuenetakoa, bera bizi den bitartean sistema hidrikoa ondo mantentzen den seinale baita. Beraz, muturluzeagatik Artikutza interesgune izendatzeko eskatu da, Gipuzkoak hegoaldeko zuhaitz igela espeziearekin egin bezala.

Donostiako Udalak, bestalde, ikerketa eta ezagutza lantzeko asmoa dauka, diotenez, badagoelako zer aurkitu eta ikertu oraindik ere. Horretarako, bada, 20.000 euroko diru partida prestatu dute udazkenean ikerketa beka bat ateratzeko. Unibertsitatearen laguntzarekin zabalduko dute diru-laguntza, eta lizentziatutako edo lizentziatzearen dauden gazteei bideratuta egongo da. Horrez gain, beste lan lerro bat ere irekiko dute Artikutzarekin harremana duten erakundeekin, ingurumenaren kontserbaziora bidean hitzarmenak sinatzeko. ■

